
ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA

VOL. LII, 3

SECTIO H

2018

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu. Wydział Ekonomii, Zarządzania i Turystyki

WOJCIECH KRAWIEC

wojciech.krawiec@ue.wroc.pl

Obligacje społeczne – stan rozwoju w Polsce

Social Impact Bonds: Development Status in Poland

Słowa kluczowe: obligacje społeczne; akcelerator obligacji społecznych; problemy społeczne; usługi społeczne

Keywords: social impact bonds; social impact bonds accelerator; social problem; social services

Kod JEL: G23; M14; L31; O35

Wstęp

Społeczeństwa, rządy, jednostki samorządu terytorialnego, czyli „właściciele problemów społecznych”, od lat szukają skutecznych, ale przede wszystkim bardziej oszczędnych narzędzi do ich ograniczania. Co prawda, tradycyjne narzędzia ograniczania takich problemów, jak np. bezrobocie czy ubóstwo, nierzadko przynoszą efekty, ale często są to efekty krótkotrwałe, zaś główną przyczyną tego stanu rzeczy jest to, iż rezultaty poszczególnych działań mierzone są tylko poprzez pryzmat poniesionych nakładów, liczbę przeprowadzonych szkoleń, liczbę przeprowadzonych interwencji itp. Przy takim podejściu do tematu problemy nie znikają, a co gorsze czasami stają się jeszcze bardziej poważne. Narzędziem skuteczniejszej walki z problemami społecznymi mogą być obligacje społeczne (*social impact bonds* – SIB) – innowacyjne sposoby finansowania usług społecznych, oparte na mechanizmie *payment-by-results*, w których płaci się za konkretny rezultat (np. znalezienie i utrzymanie miejsca pracy, stałe wyjście z nałogu).

Celem artykułu jest przedstawienie stanu rozwoju obligacji społecznych w Polsce jako innowacyjnego instrumentu finansowania usług społecznych. W ramach realizacji tak przyjętego celu w pierwszej części opracowania zostanie przybliżona charakterystyka obligacji społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotów ich działania, czyli problemów społecznych, do rozwiązania których zostały powołane. W drugiej części zostanie opisany stan prac nad uruchomieniem pierwszych krajowych obligacji społecznych oraz akceleratorów tych obligacji, w tym charakterystyka implementowanych projektów.

1. Istota obligacji społecznych

Obligacje społeczne są oparte na mechanizmie *payment-by-results* (PBR), wymyślonym w 1988 r. przez ekonomistę z Nowej Zelandii – R. Horesha. Ogólnie rzecz ujmując, ten sposób finansowania przedsięwzięć polega na zapłacie za uzyskanie określonego mierzalnego rezultatu, a nie za dostarczenie określonej usługi lub dobra. W literaturze można spotkać się z wieloma definicjami obligacji społecznych, jednakże na wstępie warto podkreślić, iż użyte w ich nazwie pojęcie „obligacja” jest mylące, ponieważ obligacje społeczne nie są tradycyjnymi obligacjami, a raczej przyszłymi zobowiązaniami (kontraktami) uzależnionymi od uzyskanych wyników. Stąd też lepiej by było określać je mianem instrumentów hybrydowych, łączących w sobie cechy różnych instrumentów finansowych [Bolton, Savel, 2010, s. 6].

Zgodnie z definicją OECD SIB są innowacyjnym mechanizmem finansowania, w którym instytucje publiczne zawierają porozumienie z dostawcami usług społecznych, którym zwracają środki po realizacji określonej usługi pod warunkiem uzyskania zdefiniowanych wcześniej korzyści społecznych [OECD, 2016, s. 5]. W tym mechanizmie środki na finansowanie usług społecznych pozyskuje się od inwestorów prywatnych, w tym także od organizacji pozarządowych. Następnie przekazuje się je dostawcy usług społecznych w celu pokrycia kosztów wykonania usługi. W przypadku, gdy projekt przyniesie zamierzony efekt w postaci określonych korzyści społecznych, będzie to skutkowało oszczędnościami dla instytucji publicznych, które nie będą musiały ponosić dodatkowych kosztów związanych z rozwiązywaniem określonych problemów społecznych lub nie będą musiały generować dodatkowych wydatków, będących następstwem tych problemów. W ramach zawartej umowy płatnik godzi się na wypłatę określonej części uzyskanych oszczędności inwestorom, od których pozyskano kapitał. Oczywiście, jeśli wyniki nie zostaną uzyskane, inwestorzy poniosą stratę [Disley i in., 2011, s. 1]. Biorąc pod uwagę powyższą definicję, nie sposób nie zauważyć, iż obligacje społeczne są też formą realizacji partnerstwa publiczno-prywatnego, którego zadaniem jest dostarczenie dóbr i usług społecznych [Nicholls, Tomkinson, 2013, s. 7].

Zasadnicza różnica między obligacjami społecznymi i kontraktami *payment-by-results* polega na tym, że w przypadku tych pierwszych ryzyko występuje tylko po

stronie inwestorów, zaś w przypadku drugich – spoczywa na dostawcy usług [Ragin, Palandjian, 2013, s. 64].

Na świecie po raz pierwszy ten mechanizm finansowania wykorzystano w 2010 r. w Wielkiej Brytanii. Był to projekt o nazwie *The Peterborough Social Impact Bond*, a jego celem było ograniczenie o 10% recydywy wśród więźniów skazanych na wyroki poniżej 12 miesięcy. Od 2013 r. nastąpił widoczny rozwój tej formy finansowania, dzięki czemu w końcu czerwca 2016 r. na całym świecie funkcjonowało 60 SIB, zaś na koniec 2017 r. było ich 108 w 22 krajach, z kwotą pozyskanego kapitału na poziomie 392 mln USD. Łączna liczba osób objętych projektami na koniec 2017 r. wyniosła 738 671 [Dear i in., 2016, s. 11; https://sibdatabase.socialfinance.org.uk/?project_id=53].

Wśród projektów realizowanych w ramach SIB na świecie na koniec 2017 r. najwięcej (aż 36) dotyczyło obszaru szeroko pojętego bezrobocia i wsparcia siły roboczej. Liczne były też projekty z zakresu zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych (19) oraz ochrony zdrowia (18). Ponadto 13 realizowanych projektów odnosiło się do wsparcia rodzin oraz dzieci, 11 miało na celu ograniczenie przestępczości, zaś 9 mieściło się w obszarze edukacji. W ramach obszarów: ochrona środowiska i zrównoważony rozwój oraz wsparcie osób starszych – realizowano tylko po jednym projekcie [https://sibdatabase.socialfinance.org.uk/?project_id=53].

2. Stan rozwoju obligacji społecznych w Polsce

W przeciwieństwie do innych krajów w Polsce obligacje społeczne nie zostały jeszcze wdrożone. Pierwsze kroki w tym zakresie poczyniono w lipcu 2016 r., kiedy Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju rozpiło konkurs w formule rozwojowej (3 etapy) na makro-innowacje w ramach IV Osi Priorytetowej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa o nazwie „Obligacje społeczne jako narzędzie zwiększania efektywności świadczenia usług społecznych w obszarach wsparcia EFS”. Konkurs ten został ogłoszony w podziale na dwie ścieżki:

1. Ścieżka A (pośrednia), polegająca na dofinansowaniu organizacji, które będą pełniły rolę akceleratora obligacji społecznych, a ich zasadniczym zadaniem będzie zbudowanie ekosystemu do ich realizacji w danym obszarze oraz wsparcie wdrażania obligacji społecznych w podmiotach, które mają ograniczony potencjał w tym zakresie.
2. Ścieżka B (bezpośrednia), polegająca na dofinansowaniu organizacji, które mają gotowy pomysł, jak wykorzystać obligacje społeczne w polskiej rzeczywistości społeczno-gospodarczej.

W marcu 2018 r. zakończył się pierwszy etap konkursu, czyli opracowanie koncepcji. Obecnie ukończone koncepcje przedkładane są do Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju celem ich oceny i zakwalifikowania do II etapu, czyli testowania. Niestety,

w części przypadków szczegółowe dane dotyczące poszczególnych projektów są niedostępne, co utrudnia ich analizę. Zakwalifikowane projekty w ramach ścieżki B przedstawia tab. 1.

Tab. 1. Projekty obligacji społecznych w ramach ścieżki B – Obligacje społeczne (PL)

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Koszt całkowity projektu w PLN	Problem społeczny
1.	Miasto Stołeczne Warszawa	SIB – nowatorski mechanizm finansowania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnością w m.st. Warszawa	250 518,75	Bezrobocie wśród osób z niepełnosprawnością
2.	Województwo Dolnośląskie – Dolnośląski Urząd Pracy	DoIOS	141 550,00	Bezrobocie wśród osób długotrwale bezrobotnych
3.	Województwo Małopolskie – Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie	Małopolskie Obligacje Społeczne	542 495,31	Opieka nad osobami starszymi
4.	Miasto Gdańsk/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku	Zadłużeni w obligacjach	421 575,00	Zadłużenie czynszowe
5.	Biuro Projektów Europejskich Wojciech Miłoś [*]	Obligacja społeczna – innowacyjny model tworzenia spółdzielni socjalnych	86 802,50	Spółdzielnie socjalne

* umowa nie została podpisana

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [www.power.gov.pl/nabory/41-innowacje-spoeczne-4-5].

„SIB – nowatorski mechanizm finansowania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnością w m.st. Warszawa”. Ostatecznym celem projektu jest poprawa jakości i skuteczności działań miasta stołecznego Warszawy na rzecz zwiększenia zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami. Odbiorcami projektu mają być mieszkańcy Warszawy (na podstawie oświadczenia) z umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności (OzN), zaś interesariuszami – m.in. instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, instytucje finansowe i organizacje pracodawców zainteresowane dostarczeniem usługi społecznej bądź kapitału [SIB – nowatorski mechanizm finansowania...]. W ramach przedsięwzięcia zakłada się realizację pakietu usług aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością (skierowaną zarówno do beneficjentów, jak i pracodawców), natomiast jako rezultaty przedsięwzięcia przyjęto:

- zatrudnienie 50 OzN na otwartym rynku pracy przez minimum 3 miesiące w okresie 6 miesięcy (przerywane lub ciągle),
- utrzymanie zatrudnienia przez 1 OzN przez okres 4–12 miesięcy w okresie 15 miesięcy (rezultat mierzony za każdy pełny przepracowany miesiąc powyżej 4. przez 1 OzN),
- utrzymanie zatrudnienia przez 1 OzN w okresie dłuższym niż 12 miesięcy (rezultat mierzony jednostkowo) [Wstępna wersja modelu..., s. 68–69].

DolOS – celem tego projektu jest poprawa jakości działań w obszarze instrumentów rynku pracy, stosowanych przez publiczne służby zatrudnienia, m.in. poprzez znalezienie organizacji społecznej (usługodawcy), która w jednym miejscu zapewni maksymalnie dostosowaną do potrzeb danej osoby pomoc. Obecnie bowiem jest tak, że osoba bezrobotna albo wykluczona społecznie, korzystając ze wsparcia instytucji samorządowych (ośrodków pomocy społecznej czy urzędów pracy), musi szukać pomocy w każdej z nich z osobna. W założeniu twórców projektu interesariuszami przedsięwzięcia powinny być gminy oraz powiaty i ich jednostki organizacyjne: ośrodki pomocy społecznej, powiatowe urzędy pracy, powiatowe centra pomocy rodzinie, centra integracji społecznej i aktywizacji zawodowej, a także pracownicy wymienionych instytucji [*DolOS. Dolnośląskie Obligacje Społeczne*, s. 7].

W modelu założono, że grupą docelową będą osoby długotrwale bezrobotne z ustalonym III profilem pomocy, zamieszkałe w miejscowościach dotkniętych dysfunkcją transportu publicznego oraz z niewielką lub żadną podażą miejsc pracy [*DolOS. Dolnośląskie Obligacje Społeczne*, s. 6].

Niestety, w przypadku projektu DolOS nie są jeszcze znane dokładniejsze szczegóły projektu. Jednakże, biorąc pod uwagę charakter przedsięwzięcia, można przyjąć, iż realnym efektem DolOS powinno być zmniejszenie bezrobocia mierzone wskaźnikiem liczby osób, które znalazły i utrzymały pracę przez założony w projekcie okres.

Kolejny projekt krajowych obligacji społecznych to Małopolskie Obligacje Społeczne. Celem tego projektu jest urynkowienie usług opiekuńczych dla osób zależnych oraz wdrożenie efektywniejszego i bardziej korzystnego modelu realizacji przez samorząd zadań w zakresie zagwarantowania usług opiekuńczych dla osób starszych [*Małopolskie Obligacje Społeczne*].

Grupą docelową projektu są osoby nieaktywne zawodowo oraz bezrobotne, „szara strefa” osób pracujących jako opiekunowie, opiekunowie rodzinni osób starszych, osoby zależne z tytułu podeszłego wieku. Wśród interesariuszy wymienia się: samorządy, organizacje pozarządowe, instytucje kościelne i prywatne [*Małopolskie Obligacje Społeczne*].

W ramach projektu planuje się:

- aktywizację osób bezrobotnych lub nieaktywnych zawodowo z zamiarem objęcia przez nich funkcji opiekunów osób starszych,
- ograniczenie „szarej strefy” w obszarze usług opiekuńczych,
- wydłużenie aktywności zawodowej osób pełniących funkcję opiekunów rodzinnych,
- zwiększenie liczby osób starszych korzystających z usług opiekuńczych.

Podobnie jak w przypadku poprzedniego projektu, tu również nie są jeszcze znane ostateczne rezultaty przedsięwzięcia, ale w tym przypadku można założyć, że będzie to m.in. liczba bezrobotnych, którzy podjęli pracę w charakterze opiekunów osób starszych (w tym świadczących usługi legalnie) czy liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.

Co ciekawe, w projekcie tym zakłada się możliwość sprzedaży „bonów” pozwalających na zapewnienie opieki osobom starszym przez określoną liczbę godzin. Bony mają być tanie i mają pozwolić na wynajęcie opiekuna za cenę zdecydowanie niższą niż rzeczywisty koszt takiej usługi, ponieważ różnica będzie pokrywana przez obligacje [Musz]. Propozycja ta odróżnia ten projekt od pozostałych, w których nie przewiduje się takiego dodatkowego źródła finansowania, i jednocześnie poszerza krąg osób zainteresowanych tym projektem np. o bliskich osób starszych, którzy do tej pory w całości pokrywali koszty opieki.

„Zadłużeni w obligacjach” to projekt Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku, który ma na celu pomoc osobom z zadłużeniem czynszowym. W porównaniu do wymienionych wyżej, projekt ten jest szczególnie innowacyjny zarówno ze względu na problem społeczny, którego dotyczy, jak i sam sposób jego rozwiązania. Do tej pory, oprócz oferty prac interwencyjnych i wykorzystywania tradycyjnych instrumentów pomocy społecznej, nie angażowano do rozwiązania tego problemu mechanizmów biznesowych. A problem jest poważny, gdyż według danych GUS z 2015 r. tylko w zasobach spółdzielni mieszkaniowych w Gdańsku było ponad 19 tys. zadłużonych lokali, a w zasobach gminnych – prawie 6 tys. Projektem mają być objęci przede wszystkim zadłużeni, których dług mieści się w przedziale od 3 do 20 tys. zł i który powstał w okresie od 6 miesięcy do roku. W głównej mierzy ma dotyczyć emerytów i rencistów oraz osób o niskich dochodach [Bukowski, 2017].

W ramach przedsięwzięcia zakłada się, że partnerzy projektu będą indywidualnie pracowali z dłużnikiem, wdrażając pomysły i działania na rzecz poprawy jego sytuacji, stosując wszystkie dostępne narzędzia aktywizacji, integracji zawodowej, szkoleniowej i społecznej. Głównym interesariuszem projektu będzie właściciel długu, czyli Gdański Zarząd Nieruchomości Komunalnych [*Gdański model obligacji społecznych...*].

Szczegółowe założenia dotyczące rezultatów, jakie mają zostać osiągnięte w trakcie projektu, nie są jeszcze znane. Z pewnością będzie to jednak: liczba rodzin, która wyszła z zadłużenia czynszowego czy np. łączna kwota zmniejszenia zadłużenia względem Gdańskiego Zarządu Nieruchomości Komunalnych.

Ostatni w ramach ścieżki B jest projekt „Obligacja społeczna – innowacyjny model tworzenia spółdzielni socjalnych”. W tym przypadku nawet zdawkowe informacje nie są dostępne, ale może to wynikać z faktu, iż ostatecznie umowa o dofinansowanie tego projektu nie została podpisana. Warto dodać, iż był to jedyny projekt, którego wnioskodawcą nie była jednostka samorządu terytorialnego.

Opierając się wyłącznie na nazwie projektu, można przyjąć, że jego celem miało być wykorzystanie obligacji społecznych jako źródła pozyskiwania kapitału do tworzenia spółdzielni socjalnych.

Projektem, który nie został zakwalifikowany do dofinansowania, był projekt złożony przez Miasto Poznań o nazwie „Obligacje społeczne jako skuteczne narzędzie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez zabezpieczanie potrzeb mieszkaniowych”. Z nazwy można wywnioskować, iż jego głównym celem mogła

być walka z bezdomnością czy brakiem mieszkania, a tym samym minimalizacja negatywnych skutków tego problemu. Co ciekawe, był to jedyny projekt, który dotyczył tego problemu społecznego – w innych krajach jest on dość często przedmiotem zainteresowania SIB.

Jak wspomniano wcześniej, projekty zakwalifikowane do I etapu będą mogły ubiegać się o dofinansowanie w kolejnych etapach konkursu organizowanego przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju. Nabór wniosków do tego konkursu powinien rozpocząć się w drugiej połowie 2018 r. – wtedy też będzie można poznać więcej szczegółów dotyczących tych projektów. Obecnie jedynym w pełni upublicznionym projektem jest projekt warszawski. Z punktu widzenia wszystkich beneficjentów wyżej wymienionych projektów istotne jest to, iż w ramach II etapu konkursu wybrane projekty będą mogły pozyskać dodatkowe źródło finansowania ze środków europejskich. Tym samym ryzyko dla potencjalnych inwestorów będzie ograniczone.

Oprócz konkursu w ramach ścieżki B w 2016 r. Ministerstwo Rozwoju przeprowadziło także konkurs w ramach ścieżki A (pośrednia) – Akcelerator. W ramach tego konkursu wybrano trzy projekty przedstawione w tab. 2.

Tab. 2. Projekty obligacji społecznych wybrane do dofinansowania w ramach ścieżki A – Akcelerator

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Koszt całkowity projektu w PLN	Problem społeczny
1.	Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych S.A./ Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”/ Związek Miast Polskich	TRUST BON – Inwestycja w społecznie opłacalny efekt	6 368 228,40	Osoby starsze, dzieci w pieczy zastępczej
2.	Fundacja Fundusz Współpracy	Kapitał dla kształcenia zawodowego	4 388 043,50	Kształcenie zawodowe
3.	DGA S.A./Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o.	Mechanizm zastosowania obligacji społecznych w obszarze RYNEK PRACY	4 945 690,00	Rynek pracy – bezrobocie

Źródło: [www.power.gov.pl/nabory/41-innowacje-spoleczne-4-5].

Zaproponowany przez TISE S.A. akcelerator TRUST BON (po pierwszym etapie realizacji projekt ten otrzymał nazwę Wspólne Inwestycje Społeczne) ma na celu wsparcie obligacji dotyczących osób starszych oraz dzieci w pieczy zastępczej lub zagrożonych umieszczeniem w niej. Ma on ułatwiać wdrażanie wspólnych inwestycji społecznych w Polsce i zapewniać kompleksowe wsparcie samorządom chcącym rozwiązać wspomniane problemy, a także wykonawcom świadczącym usługi społeczne i inwestorom, którzy szukają ważnych społecznie projektów potrzebujących wsparcia finansowanego. Warto podkreślić, iż podczas I etapu realizacji projektu twórcom akceleratora udało się uzyskać deklarację ze strony 12 samorządów do udziału w kolejnym etapie, z czego 6 deklaracji dotyczy opieki nad osobami starszymi, 3 – pieczy zastępczej, 3 – pozostałych problemów społecznych. Łączny

budżet tych działań to 3,4 mln zł, zaś liczba osób objętych pomocą to 1180 [*Wspólne Inwestycje Społeczne...*, s. 50].

Akcelerator „Kapitał dla kształcenia zawodowego” ma na celu zwiększenie poziomu dopasowania kompetencji kształconych w ramach systemu kształcenia zawodowego i/lub ustawicznego do faktycznych potrzeb pracodawców. Model ten jest adresowany do Specjalnych Stref Ekonomicznych (jako potencjalnych inwestorów) oraz firm lokujących swoje inwestycje na ich terenie (jako właścicieli problemu) [<https://cofund.org.pl/upload/zapytanie-ofertowe-badanie-na-potrzeby-modelu-obligacji-spo%C5%82ecznych.pdf>].

Ostatni z wybranych projektów to projekt przygotowany przez DGA S.A. (lidera projektu) wraz z Wielkopolską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o. Podobnie jak wymienione powyżej, projekt ten będzie realizowany na terenie całego kraju, a jego głównym celem będzie wykorzystanie obligacji społecznych jako narzędzia zwiększającego efektywność usług społecznych w obszarze Rynek Pracy [*DGA S.A. wspólnie z WARP Sp. z o.o. akceleratorem obligacji...*].

Podsumowanie

Podsumowując, należy podkreślić, że próba implementacji w Polsce tak innowacyjnego mechanizmu finansowania usług społecznych, jakim są obligacje społeczne, wpisuje się w tendencje światowe. Co prawda, stan rozwoju obligacji społecznych w Polsce jest w początkowym stadium, ale można mieć nadzieję, że przygotowane projekty uzyskają finansowanie w ramach Europejskiego Funduszu Spójności i z powodzeniem przejdą etap testowania. Z drugiej strony nie można wykluczyć, iż autorzy przygotowanych projektów w ramach obu ścieżek konkursowych, nawet bez uzyskania dodatkowego finansowania, nie podejmą się próby implementacji już gotowych projektów, tym bardziej że znaczna część to projekty samorządowe, czyli projekty głównych właścicieli problemów społecznych, którym najbardziej powinno zależeć na ich powodzeniu. Ponadto ewentualne wsparcie ze strony EFS może przyczynić się do większego zainteresowania ze strony potencjalnych inwestorów, których inwestycje będą obciążone mniejszym ryzykiem. Być może implementacja tych projektów wpłynie także na rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego oraz inwestycji typu *impact investment*.

Porównując wstępnie przedstawione projekty do projektów z krajów, w których SIB funkcjonują od lat, można zauważyć, iż w Polsce dominują projekty z obszaru walki z bezrobociem (3/8), czyli wiodącym przedmiotem zagranicznych SIB, co jest zgodne z tendencjami w pozostałych krajach. Jednakże kolejne miejsce zajmują projekty z obszaru opieki nad osobami starszymi (2), który w innych krajach nie jest obszarem wiodącym. Innowacyjny, ze względu na przedmiotowy problem społeczny, jest projekt gdański, jak dotąd nierealizowany w założonym kształcie.

Bibliografia

- Bolton E., Savell L., *Towards a new social economy. Blended value creation through Social Impact Bonds*, March 2010, www.socialfinance.org.uk/sites/default/files/publications/towards-a-new-social-economy-web.pdf [dostęp: 20.09.2018].
- Bukowski S., *Gdańsk: Obligacje społeczne sposobem na zadłużenie czynszowe*, 2017, www.wspolnota.org.pl/aktualnosci/aktualnosc/gdansk-obligacje-spoeczne-sposobem-na-zadluzenie-czynszowe [dostęp: 30.04.2018].
- Dear A., Helbitz A., Khare R., Lotan R., Newman J., Crosby Sims G., Zaroulis A., *Social Impact Bond. The Early Years*, July 2016, http://socialfinance.org/content/uploads/2016/07/SIBs-Early-Years_Social-Finance_2016_Final.pdf [dostęp: 10.09.2018].
- DGA S.A. wspólnie z WARP Sp. z o.o. akceleratorem obligacji społecznych w obszarze Rynek Pracy, www.dga.pl/strony/1/i/273.php [dostęp: 30.04.2018].
- Disley E., Rubin J., Scraggs E., Burrowes N., Culley D.M., *Lessons learned from the planning and early implementation of the Social Impact Bond at HMP Peterborough*, RAND Europe, Technical Report 1166, Cambridge 2011.
- Dolos. *Dolnośląskie Obligacje Społeczne*, www.dolos.dwup.pl/upload/file/Dolos_Skrypt.pdf [dostęp: 30.04.2018].
- Gdański model obligacji społecznych do Ministerstwa Rozwoju, <http://mopr.gda.pl/gdanski-model-obligacji-spoecznych-ministerstwa-rozwoju> [dostęp: 30.04.2018].
- <https://cofund.org.pl/upload/zapytanie-ofertowe-badanie-na-potrzeby-modelu-obligacji-spo%C5%82ecznych.pdf> [dostęp: 30.04.2018].
- https://sibdatabase.socialfinance.org.uk/?project_id=53 [dostęp: 30.04.2018].
- Małopolskie Obligacje Społeczne, <http://wupkrakow.praca.gov.pl/-/5041279-malopolskie-obligacje-spoeczne> [dostęp: 30.04.2018].
- Musz I., *Pewna opieka dla seniora!*, www.pociagdokariery.pl/aktualnosci-1/466,pewna-opieka-dla-seniora-1 [dostęp: 30.04.2018].
- Nicholls A., Tomkinson E., *The Peterborough Pilot Social Impact Bond*, Saïd Business School, Oxford University, Oxford 2013.
- OECD, *Understanding Social Impact Bonds*, 2016, www.oecd.org/cfe/leed/UnderstandingSIBsLux-WorkingPaper.pdf [dostęp: 30.04.2018].
- Ragin L., Palandjian T., *Social impact bonds: Using impact investment to expand effective social programs*, "Community Development Investment Review. Federal Reserve Bank of San Francisco" 2013, No. 1.
- SIB – nowatorski mechanizm finansowania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w m.st. Warszawa, <http://europa.um.warszawa.pl/projekty-miejskie/sib-nowatorski-mechanizm-finansowania-us-ug-spo-ecznych-dla-os-b-z-niepe-nosprawno> [dostęp: 30.04.2018].
- Wspólne Inwestycje Społeczne. Podręcznik*, http://stocznia.org.pl/app/uploads/2018/04/TRUSTBON_podrecznik_www.pdf [dostęp: 30.04.2018].
- Wstępna wersja modelu. Lokalne Badania Społeczne dla Urzędu m.st. Warszawy*, http://konsultacje.um.warszawa.pl/sites/konsultacje.um.warszawa.pl/files/model_sib_9.03.2018.pdf [dostęp: 30.04.2018].
- www.power.gov.pl/nabory/41-innowacje-spoeczne-4-5 [dostęp: 30.04.2018].

Social Impact Bonds: Development Status in Poland

The primary purpose of the article is to describe the development status of social impact bonds in Poland as an innovative instrument for social services financing. Within the framework of the defined purpose realisation, the first part of the article presents the short characteristics of social impact bonds, with particular emphasis on the subject of their activities, i.e. social problems to be solved using them. The second part of the article is focused on discussing the state of work related to launching the first national social impact bonds and social impact bonds accelerator and the characteristics of the implemented projects.

Obligacje społeczne – stan rozwoju w Polsce

Celem artykułu jest przedstawienie stanu rozwoju obligacji społecznych w Polsce jako innowacyjnego instrumentu finansowania usług społecznych. W ramach realizacji tak przyjętego celu w pierwszej części artykułu przybliżono charakterystykę obligacji społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotu ich działania, czyli problemów społecznych, do rozwiązania których zostały powołane. W drugiej części artykułu przedstawiono stan prac nad uruchomieniem pierwszych krajowych obligacji społecznych oraz akceleratorów tych obligacji, w tym charakterystykę implementowanych projektów.